

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu**

Opole, dnia 12 sierpnia 2011 r.

**Pan
Mieczysław Wojtaszek
Przewodniczący
Zarządu Stowarzyszenia Pomocy
Wzajemnej Barka
w Strzelcach Opolskich**

LOP- 4112-06- 01/2010
S/10/005

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu przeprowadziła w Stowarzyszeniu Pomocy Wzajemnej Barka w Strzelcach Opolskich² kontrolę realizacji projektu pn. Przeciwykluczeniu – funkcjonowanie Centrum Integracji Społecznej w Strzelcach Opolskich (zwanego dalej Projektem)³.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 13 lipca 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie z nieprawidłowościami działalność Stowarzyszenia w zakresie objętym kontrolą.

¹ Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm. zwanej dalej ustawą o NIK

² dalej: Stowarzyszenie

³ dalej: Projekt

Powyższą ocenę ogólną uzasadniają następujące ustalenia kontroli i wynikające z nich oceny częściowe:

Projekt, który Stowarzyszenie realizowało w okresie od 1 lutego 2007 r. do 31 stycznia 2008 r. na podstawie zawartej z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej (Instytucją Wdrażającą) umowy⁴ w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwoju Zasobów Ludzkich 2004-2006 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego - miał na celu m.in. ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego, w rozumieniu art. 1 ust. 2 pkt 1-2 i 5-6 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym⁵ i marginalizacji osób z grup szczególnego ryzyka (długotrwale bezrobotnych) oraz ich przygotowanie do powrotu na rynek pracy.

1. Ocena prawidłowości wnioskowania i zawarcia umowy.

NIK pozytywnie ocenia podjęcie przez Stowarzyszenie działań mających na celu ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego poprzez realizację ww. Projektu, a w szczególności prowadzenie Centrum Integracji Społecznej⁶.

Jednakże przygotowanie wniosku o dofinansowanie Projektu⁷, który był pięciokrotnie zmieniany, NIK ocenia negatywnie. W pkt. 2.1. wniosku, Stowarzyszenie podało nieprawdziwe dane o liczbie osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 24 miesięcy) w Powiecie Strzeleckim – tj. we wnioskach odnotowano 2 079 osób wg stanu na koniec 2005 r. (60 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych), podczas gdy faktyczna ich liczba⁸ wynosiła 1 079 (31 %). Ww. nieprawdziwe dane, których wprowadzenie Kierownik CIS wyjaśnił pomyłką, mogły mieć wpływ na ocenę uzasadnienia realizacji Projektu, tym samym na decyzję o przyznaniu dofinansowania przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. W ocenie NIK również rozpoznanie potrzeb ostatecznych beneficjentów /bezrobotnych/ poprzedzające złożenie ww. wniosku, które warunkowało uzyskanie planowanych rezultatów Projektu, było niewystarczające. Na powyższe wskazywały dokonane zmiany pierwotnych założeń, tj. rezygnacja z przeprowadzenia kursu księgowości wspomaganej komputerowo dla 30 osób oraz wprowadzenie czterech dodatkowych zadań (kursów opiekuna osób niepełnosprawnych, kierowców wózków jezdniowych, prawa jazdy oraz badań wysokościowych), a także brak zainteresowania osób objętych Projektem udziałem w poszczególnych kursach i warsztatach, czego przejawem była m.in. niższa niż założona

⁴ Umowa o dofinansowanie nr DWF_2_1.5_367 z 29 grudnia 2006 r. dalej: umowa

⁵ Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225, zwanej dalej ustawą o zatrudnieniu socjalnym,

⁶ dalej CIS

⁷ dalej: wniosek

⁸ wg danych Powiatowego Urzędu Pracy w Strzelcach Opolskich

we wniosku frekwencja. Brak dostatecznego rozpoznania potrzeb, w ocenie NIK, skutkowało częściowym nieosiągnięciem rezultatów Projektu (o którym szczegółowo w pkt. 2).

W złożonych wyjaśnieniach Pan Przewodniczący potwierdził powyższą ocenę, wskazując m.in., że analizując założenia Projektu, można dojść do wniosku, iż były one zbyt optymistyczne i mało realne. Jednocześnie dodał, że obecnie podpisałby taki Projekt, pod warunkiem uczestnictwa w nim również pracodawców, którzy zagwarantowaliby zatrudnienie uczestników Projektu po jego zakończeniu.

Zgodnie z zawartą umową całkowita wartość Projektu wynosiła 611,2 tys. zł, a po uwzględnieniu dokonanego zwrotu niewykorzystanej dotacji w kwocie 1,8 tys. zł, wyniosła 609,3 tys. zł. Przyznana kwota dofinansowania ze środków Unii Europejskiej wyniosła 603,2 tys. zł i zgodnie z umową nie była wyższa niż 99 % całkowitych wydatków, a wkład własny Stowarzyszenia wyniósł 6,1 tys. zł.

2. Ocena zgodności przebiegu realizacji umowy z założeniami Projektu.

Formułując ocenę ogólną, NIK uwzględniła osiągnięte w ramach Projektu rezultaty zakresie:

- funkcjonowania na obszarze powiatu Strzeleckiego CIS,
- podniesienia kwalifikacji i zdobycia nowych umiejętności 40 osób,
- poradnictwa zawodowego indywidualnego i grupowego dla 40 osób,
- wsparcia psychologiczno-terapeutycznego dla 40 osób,
- ukończenia kursu księgowości wspomaganej komputerowo przez 4 osoby,
- ukończenia kursu podstaw obsługi komputera przez 40 osób,
- ukończenia kursu opiekuna osób starszych i niepełnosprawnych przez 11 osób,
- przeprowadzenia badań wysokościowych 3 osób.

NIK natomiast negatywnie ocenia, brak osiągnięcia zakładanych we wniosku rezultatów w zakresie uzyskania zatrudnienia przez 40 osób (20 osób zatrudnienie subsydiowane, 10 osób w stworzonych dwóch spółdzielniach socjalnych oraz 10 osób samozatrudnienie), pomimo wydatkowania na ten cel zaplanowanych środków. Kontrola wykazała, że tylko jedna osoba uzyskała zatrudnienie dofinansowane przez Powiatowy Urząd Pracy⁹, nikt nie rozpoczął działalności gospodarczej, jak również nie założono żadnej spółdzielni socjalnej. Spośród grupy 29 osób objętych badaniem, będących uczestnikami warsztatów, jedynie 8 osób uzyskało pracę po zakończeniu udziału w Projekcie, w tym 2 osoby w CIS oraz 2 w stołówce Ośrodka Pomocy Społecznej¹⁰.

⁹ dalej: PUP

¹⁰ dalej: OPS

Ponadto NIK zwraca uwagę na nieosiągnięcie wszystkich rezultatów w zakresie zakładanej liczby uczestników 11 kursów (69 % wszystkich kursów), tj.:

- kurs języka angielskiego lub niemieckiego ukończyło jedynie 8 spośród 40 osób przewidzianych we wniosku do przeszkolenia (tj. 20 %),
- szkolenia: licencja SEP typu „E” wraz z pomiarami - 3 z 5 osób (60 %),
- kurs obsługi kas fiskalnych - 34 z 40 osób (85 %),
- kurs bukieciarstwa - 8 z 10 osób (80 %),
- kurs grafiki komputerowej w praktyce I i II stopień - 3 z 5 osób (60 %),
- kurs obsługi imprez cateringowych - 4 z 5 osób (80 %),
- kurs podstaw przedsiębiorczości - 36 z 40 osób (90 %),
- kurs wikliniarstwa - 4 z 5 osób (80 %),
- kurs kulturoznawstwa w gastronomii - 4 z 5 osób (80 %),
- kurs kierowców wózków jezdniowych z napędem silnikowym - 6 z 7 osób (86 %),
- kurs prawa jazdy kat „B” zakończony uzyskaniem prawa jazdy - 2 z 3 osób (67 %).

W ocenie NIK Stowarzyszenie nie zapewniło gospodarnego wykorzystania środków, poprzez uwzględnienie przydatności kursów w odniesieniu do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz stworzenie mechanizmów skutecznego nadzoru nad podmiotami prowadzącymi poszczególne kursy. Powyższą ocenę potwierdziły osoby uczestniczące w Projekcie, wskazując m.in., że:

- warsztaty i kursy nie były przydatne (16 osób),
- faktyczna liczba godzin zajęć była niższa od wykazanej w wydanych zaświadczeniach (5 osób uczestniczących w 6 kursach),
- mimo nie uczestniczenia w kursach wydano im zaświadczenia o ich ukończeniu (25 osób w 10 kursach).

W ramach Projektu nie prowadzono badania poziomu zadowolenia beneficjentów ostatecznych i stopnia ich aktywności oraz monitoringu zatrudnienia ostatecznych beneficjentów, pomimo iż przewidziano takie badanie we wniosku stanowiącym załącznik do umowy. Kierownik CIS uzasadniał powyższe brakiem obowiązku ankietowania uczestników Projektu, a także tym, że monitoring odbywał się w sposób nieformalny poprzez indywidualne rozmowy z absolwentami, które jak ustalono, nie były dokumentowane.

Stowarzyszenie w zawartych z dwoma podmiotami umowach o prowadzenie kursów (tj. Przedsiębiorstwem Szkoleniowo-Usługowym „Polifach” ze Strzelec Opolskich oraz Studium Lingua Edukacja Językowa i Tłumaczenia w Sprzęcicach) nie zabezpieczyło w sposób należyty własnych interesów, co zdaniem NIK pozbawiło je możliwości

prowadzenia skutecznego nadzoru nad ww. wykonawcami. W umowach Stowarzyszenie nie zawarło m.in. postanowień dotyczących:

- informowania o nieobecności na szkoleniu (imiennie) skierowanych przez CIS osób lub ich rezygnacji z uczestnictwa w zajęciach,
- prowadzenia szczegółowego dziennika zajęć, listy obecności podpisywanej przez uczestników,
- wydania uczestnikom szkolenia, którzy ukończyli szkolenie stosownych zaświadczeń,
- prawa do: wizytacji zajęć szkoleniowych, wglądu do dokumentacji szkolenia, prawa uczestnictwa w ocenie końcowej uczestników poszczególnych kursów, pomniejszenia należności przysługującej jednostce szkolącej.

Było to m.in. przyczyną następujących nieprawidłowości:

- Stowarzyszenie poniosło koszty organizacji kursów, pomimo braku zapewnienia pełnego uczestnictwa w tych kursach wszystkich osób objętych Projektem (co opisano w pkt 3 wystąpienia),
- na 14 udokumentowanych kursów, listy obecności podpisywali tylko uczestnicy zajęć z kursu języka angielskiego,
- w dokumentacji CIS brakowało materiałów z przebiegu kursów na prawo jazdy kat. B oraz księgowości komputerowej,
- wykonawca kursów językowych podzlecił osobie fizycznej prowadzenie kursu języka niemieckiego, pomimo zakazu w tym zakresie wprowadzonego w umowie.

Ponadto Stowarzyszenie nie poinformowało Instytucji Wdrażającej o miejscu archiwizacji dokumentów związanych z realizowanym Projektem, w związku z zawarciem w dniu 1 lipca 2008 r. umowy o przechowywaniu dokumentacji ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Przedsiębiorczości Społecznej w Strzelcach Opolskich¹¹, naruszając tym samym postanowienia powyższej umowy.

Stwierdzono również, że dla 11 spośród 21 uczestników Projektu, którzy zaprzestali uczestnictwa w warsztatach (zajęcia w ramach indywidualnego programu) przed upływem terminu określonego w indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego, Kierownik CIS nie wydał decyzji w sprawie zaprzestania realizacji programu wymaganej art. 13 ust. 4 i 4a ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Natomiast w dokumentacji 13 osób, które ukończyły warsztaty (CIS) brak było certyfikatów o ich ukończeniu wydawanych na podstawie art. 13

¹¹ Dalej: Stowarzyszenie Rozwoju

ust. 5 i 5a ww. ustawy oraz dowodów ich wydania uczestnikom. Zdaniem Kierownika CIS były one sporządzane, brak ich jedynie w aktach Stowarzyszenia.

3. Ocena prawidłowości wydatków, rozliczenia wykorzystanych środków i sprawozdawczości.

W ocenie NIK środki na sfinansowanie 11 na 16 zorganizowanych w ramach Projektu kursów, wydatkowane były niegospodarnie. W toku kontroli ustalono, że Stowarzyszenie wskutek braku uzależnienia w umowach wysokości wynagrodzenia za przeprowadzenie kursu od faktycznej liczby jego uczestników, poniosło pełne koszty, pomimo braku uczestnictwa w tych kursach wszystkich wytypowanych do tego osób. Koszty te wyniosły 24 230 zł. I tak przykładowo:

- za kursy języka angielskiego lub niemieckiego zapłacono 36 000 zł (za 40 osób), natomiast uwzględniając faktyczną liczbę uczestników kursu (28 osób) wynagrodzenie byłoby o 10 800 zł niższe,
- za kurs grafiki komputerowej w praktyce I i II stopień zapłacono: za I stopień 6 000 zł (3 osoby), a za II stopień 4 000 zł (2 osoby), podczas gdy wynagrodzenie uwzględniające faktyczną liczbę uczestników (po 1 osobie) byłoby o 4 000 zł niższe,
- za kurs podstawy przedsiębiorczości zapłacono 46 000 zł (40 osób), podczas gdy wynagrodzenie uwzględniające faktyczną liczbę uczestników (36 osoby) powinno być niższe o 4 600 zł.

Potwierdzeniem ww. nieprawidłowości, z których zdawał sobie sprawę Adrian Matuszczyk Kierownik CIS były uzgodnienia z wykonawcami kursów, w efekcie których osoba prowadząca kursy językowe dokonała wpłaty na konto Stowarzyszenia Rozwoju kwoty 6 tys. zł tytułem darowizny. Według zeznań właścicielki firmy wykonującej kursy językowe wpłata stanowiła zwrot otrzymanego uprzednio wynagrodzenia, za osoby, które nie ukończyły w kursie z języka niemieckiego, a mimo to otrzymały zaświadczenia o uczestnictwie. Wpłaty dokonano na rzecz Stowarzyszenia (prowadzącego obecnie CIS) po zakończeniu Projektu. Ustalono ponadto, że podmiot przeprowadzający pozostałe kursy, zlecił (w trakcie trwania Projektu) Stowarzyszeniu wykonanie robót na kwotę 15,5 tys. zł, jako (zdaniem Kierownika CIS) formę rekompensaty za udostępnianie pomieszczeń CIS na prowadzenie ww. kursów. W powyższej sprawie Prezes Zarządu Stowarzyszenia wyjaśnił, że Zarząd nie był informowany o takich uzgodnieniach, a o ww. wpłatach dowiedział się dopiero w trakcie kontroli NIK.

NIK zwraca uwagę, że w sprawozdaniu z realizacji Projektu nie zawarto m.in. informacji w zakresie zakładanych we wniosku rezultatów dotyczących:

- funkcjonowania na obszarze Powiatu Strzeleckiego CIS, faktycznie CIS nadal funkcjonuje, przy czym od lipca 2008 r. jest prowadzone przez Stowarzyszenie Rozwoju,
- ukończenia niektórych kursów (obsługi kas fiskalnych, komputera oraz wikliniarstwa),
- stworzenia możliwości zatrudnienia subsydiowanego dla 20 osób,
- stworzenia dwóch spółdzielni socjalnych (w sumie 10 osób),
- samozatrudnienia 10 osób.

Powyższe Adrian Matuszczyk Kierownik CIS wyjaśnił brakiem wiedzy w tym zakresie oraz błędami (pomyłkami) w dokumentacji, natomiast Przewodniczący Stowarzyszenia stwierdził, że nie był informowany o ww. nieścisłościach.

NIK negatywnie ocenia również wypłacanie 25 uczestnikom CIS zasiłków integracyjnych w kwocie 11 544 zł (5,9 % ogółu wypłaconych zasiłków), pomimo nieobecności nieusprawiedliwionej lub niezdolności do uczestnictwa w zajęciach, tj. niezgodnie z art. 15 ust. 7 ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Ww. świadczenia były na podstawie art. 15 ust. 8 ustawy o zatrudnieniu socjalnym refundowane przez PUP ze środków Funduszu Pracy w kwocie 12 069 zł (brutto wraz z zaliczką na podatek dochodowy).

NIK zwraca natomiast uwagę, że CIS wydał 20 osobom bony towarowe przeznaczone na zakup posiłku, finansowane w ramach Projektu na łączną kwotę 810 zł (1,8 % wydanych bonów), za dni, w których osoby te nie były obecne, co było niezgodne z art. 14 ust. 4 ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Udokumentowane koszty zakupu przez Stowarzyszenie ww. bonów wyniosła ogółem 41 650 zł i była niższa niż wartość wydanych bonów, wynosząca 45 175 zł (oznacza to, że część wydanych bonów nie została wykorzystana przez uczestników). Kierownik CIS wyjaśnił powyższe tym, że ww. osoby były prawdopodobnie obecne w tych dniach na zajęciach, lecz nie potwierdziły swojej obecności podpisem.

W toku kontroli ustalono, że na potrzeby projektu nie zakupiono, co prawda żadnych środków trwałych, lecz ze środków EFS zakupiono 42 pozycje asortymentowe (m.in. narzędzia i urządzenia), które przekazano w użyczenie (po upływie okresu wdrażania Projektu) Stowarzyszeniu Rozwoju (na potrzeby CIS). W trakcie kontroli stwierdzono brak wiertarko-wkrętarki Makita, piły spalinowej Shindaiwa 446, wiertarko-wkrętarki Bosch oraz folii z tunelu ogrodniczego 6x30 mb, przy czym dwie ostatnie pozycje zdjęto z ewidencji na podstawie protokołów komisji likwidacyjnej. Stowarzyszenie nie było w stanie na podstawie posiadanej dokumentacji ustalić ani wartości ww. urządzeń i narzędzi ani określić, z której transzy zostały one zakupione z uwagi na nie wpisanie ich nazwy na fakturze. Zdaniem Przewodniczącego Zarządu brak ww. sprzętu wynikał z jego zużycia, a za nierzetelną dokumentację odpowiedzialny był Kierownik CIS.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Dokonanie rzetelnej weryfikacji pod względem rzeczowym i finansowym, zadań zrealizowanych w ramach Projektu oraz dokonanie ponownego rozliczenia w szczególności z:

- Instytucją Wdrażającą,

- PUP w zakresie dokonanej refundacji ze środków Funduszu Pracy.

2. Zapewnienie przechowywania kompletnej dokumentacji Projektu, w okresie wymaganym w umowie.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu, na podstawie art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Przewodniczącego, w terminie 14 dni od otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach na rzecz ich realizacji lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Opolu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.